

سینمای ترکیه از نگاهی متفاوت

محراب توکلی

صنعت تلویزیون داخلی این کشور کمک بزرگی می‌کنند. دولت ترکیه نیز با در نظر گرفتن جوایز و حمایت از شرکت‌هایی که مشغول به صادرات فیلم در سراسر جهان هستند، نقش خود را در توسعه سینمای ترکیه و سریال ترکی در دنیا به بهترین شکل ممکن ایفا کرد.

به هر صورت سریال‌های ترکیه با وجود ضعف‌های بسیارشان در بین قشرهای خاصی، از محبوبیت زیادی برخوردارند.

متأسفانه در ایران آثار موجود درباره سینمای ترکیه بسیار اندک است. به همین دلیل در ادامه قصد داریم با فاکتور گرفتن سریال‌سازی، به صنعت فیلم‌سازی کشور ترکیه نگاهی بیندازیم.

امروزه آوازه سریال‌های ساخت کشور ترکیه (فارغ از نقاط قوت و ضعف‌های بسیاری که دارند) به گونه‌ای در سراسر دنیا پیچیده است که هر گاه از صنعت فیلم‌سازی این کشور صحبت شود، در ابتدا ناخودآگاه سریال‌های آن خاطرنشان می‌شود.

بخش ساخت سریال در ترکیه حدود ۲۰ الی ۲۵ سال است که ظهور کرد و تقریباً از سال ۱۹۹۹ در سطح جهان گسترش یافت و رفته رفته و با حمایت بخش خصوصی تا اوایل قرن ۲۱، در همین بازه زمانی نه چندان طولانی قدرت یافت و در سال ۲۰۱۷، تلویزیون ترکیه از محل صادرات سریال معادل ۳۵۰ میلیون دلار آمریکا به دست آورد و رسماً پس از ایالات متحده به عنوان دومین صادرکننده فیلم و سریال در جهان شناخته شد.

در حال حاضر سریال‌های ترکیه به بیش از ۲۰۰ کشور جهان صادر می‌شوند و به رونق

بهترین کارگردان جشنواره فیلم کن ۲۰۰۸ برای فیلم «سه میمون» که به عنوان اولین فیلم در تاریخ سینمای ترکیه در بخش بهترین فیلم خارجی زبان آکادمی اسکار هم پذیرفته شد، کسب جایزه گرن‌دپری جشنواره فیلم کن ۲۰۱۱ برای فیلم «روزی روزگاری در آناتولی» که به عنوان نماینده سینمای ترکیه در جایزه اسکار بهترین فیلم خارجی زبان معرفی شده بود و همچنین دریافت جایزه بهترین فیلم جشنواره فیلم کن ۲۰۱۴ برای فیلم «خواب زمستانی» اشاره کرد.

در واقع سینمای ترکیه در سال‌های اخیر پیشرفت‌های چشمگیری در سطح جهانی داشته است. نام سینماگران این کشور در کنار بزرگان سینمای جهان می‌درخشد و نوید سینمایی درخشان در آینده‌های نزدیک از این کشور را می‌دهد.

فیلم‌سازی کشورهای مختلفی تحت تاثیر آن بودند. حتی در دوران قبل از انقلاب در ایران، شاهد بخش فیلم‌های ترکی و بعضاً ایرانی/ترکی بوده‌ایم که برخی از عوامل آن‌ها مانند تهیه‌کننده، بازیگر و... از ترکیه انتخاب می‌شدند و در قالب «فیلم فارسی» در سینماهای ایران اکران می‌شدند. کم‌کم فیلم‌سازان نسل جدید، سینمای متفاوتی را ارائه کردند و موفق به دریافت جوایز گوناگونی در سطح جهان شدند و توانستند جایگاه سینمای ترکیه را در جهان، متحول کنند.

از جمله افتخارات سینمای ترکیه در این ایام می‌توان به دریافت جایزه بزرگ جشنواره فیلم کن ۲۰۰۲ برای فیلم «دوردست»، کسب جایزه فیپرشی جشنواره کن ۲۰۰۶ و پنج جایزه از جمله بهترین کارگردانی از جشنواره فیلم پرتقال طلایی آنتالیا برای فیلم «اقلیم‌ها»، دریافت جایزه

تاریخچه فیلم و سینما در کشور ترکیه به سال ۱۹۱۴ و ساخت فیلم مستند «نابودی بنای یادبود روسیه در سن استفانو» نخستین فیلم تاریخ سینمای این کشور برمی‌گردد. نخستین فیلم ناطق ترکیه نیز فیلم «ازدواج همت آقا» محصول ۱۹۱۶ است.

صنعت فیلم‌سازی ترکیه طی ۱۰۰ سال گذشته شاهد تغییرات حائز اهمیت بوده و در طول دهه ۵۰، رشد چشم‌گیری را تجربه کرد. با آغاز آشفته‌گی‌های سیاسی دهه ۷۰، روند رشد این صنعت متوقف شد، کم‌دی‌های سخیف رونق ویژه‌ای پیدا کرد و دوران سختی برای عده ای از فیلم‌سازان رقم زد. در این دهه سینمای ترکیه در عرصه بین‌المللی، شهرت چندانی نداشت. تا این‌که دوباره در اواسط دوره ۸۰، بار دیگر جان تازه‌ای گرفت. سینمای ترکیه در دهه ۸۰ اعتبار جهانی داشت تا جایی که صنعت

«در مقابل دیوار»

این فیلم در سال ۲۰۰۴ جایزه خرس طلایی جشنواره بین‌المللی فیلم برلین را از آن خود کرد.

ژان ژاک روسو فیلسوف فرانسوی در بخشی از کتاب قرارداد اجتماعی خود می‌گوید: «آدمی تمایلات اخلاقی‌اش در گرو تمام رانه‌های فردی اوست. فردیتی که زیر سایه خرد جمع‌گرا سایه افکنده است. این سوژه جمع‌گرایی است که به سوپه قراردادهای فردی جهت می‌دهد».

فیلم «در مقابل دیوار» اثر فاتح آکین دقیقاً در باب همین موضوع است؛ یعنی حول چگونگی قراردادهای اجتماعی متعین فردی و جمعی شکل می‌گیرد و درام طبقه‌بندی شده خود را می‌سازد.

فیلم داستان خطی و سرراستی دارد و در مورد زندگی یک زوج ترک‌تبار آلمانی است که یک زندگی چندگانه پر از آشوب را پشت سر می‌گذارند.

«در مقابل دیوار» اساساً رو به همه چیز است. فیلم به شدت نوع روایت و برخوردش در پلات، با شیوه دراماتورژی بصری آثار رایتر ورنر فاسبیندر تطابق دارد. پس کم‌بی‌راه هم نیست که فاتح آکین را بیشتر با فاسبیندر مقایسه می‌کنند. اما «در مقابل دیوار» فاسبیندری‌ترین فیلم اوست. اثری که همان نگاه تلخ و بدبینانه فاسبیندر به جامعه مدرن آلمان را دارد که به فروپاشی‌های قراردادی افراد در جمع و فردیت‌شان می‌پردازد و بحران‌های ازهم‌گسیختگی

سرشناس‌ترین کارگردان ترک

از کارگردان‌های سرشناس و موفق سینمای ترکیه می‌توان به «فاتح آکین» اشاره کرد.

فاتح آکین کارگردان، فیلمنامه‌نویس و تهیه‌کننده متولد آگوست ۱۹۷۳ در شهر هامبورگ آلمان است. این فیلم‌ساز آلمانی ترک‌تبار طی دوران فعالیت خود در صنعت سینما، برنده جوایز متعددی از جشنواره‌های مختلف شده که از میان آن‌ها می‌توان به کسب جایزه در جشنواره فیلم برلین ۲۰۰۴، جشنواره کن ۲۰۰۷ و جشنواره گلن گلوب ۲۰۱۷ اشاره کرد.

فاتح آکین در سال ۲۰۰۵ نیز به همراه سلما هایک، خاویر باردیم و امیر کوستوریتسا جزء هیئت داوران جشنواره فیلم کن بوده‌است. در ادامه به چند ساخته از فاتح آکین اشاره می‌کنیم.

